

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

בפני כבוד השופט אלון אינפלד

מדינת ישראל - משטרת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד יעקב חמו
פרקליטות מחוז דרום - אזרחי

המבקשת / מערערת

נגד

המשיב

א. ס
ע"י ב"כ עו"ד ורד בר, ארגון "בזכות" – המרכז לזכויות
של אנשים עם מוגבלויות
ועו"ד דבי טל שדה, הקליניקה לזכויות אדם, הפקולטה
למשפטים, אוניברסיטת תל אביב

פסק דין

1 לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתביעות קטנות בבאר שבע (כבוד השופט
2 יורם ברוזה, סגן הנשיא), מיום 04.03.2020, בו התקבלה תביעתו של המשיב נגד המבקשת, בגין
3 עיכוב ומעצר שלא כדין, בעילת רשלנות (ת"ק 7455-01-20). זאת, לאחר שנקבע כי למבקשת לא
4 הייתה הסמכות לעכב או לעצור המשיב כדי להביאו לבדיקה פסיכיאטרית, כי התנהלה באופן רשלני
5 בחיפוש "פתרון נוח", ונקטה בפעולה ש"נועדה" להביא להשפלת המשיב.
6

רקע

- 7
- 8 1. המשיב מוכר למערכת בריאות הנפש, כמאובחן עם הפרעת פניקה ומצבים דיכאוניים, ולכן
9 היה מטופל במסגרת אשפוז יום, במשך כחצי שנה. זמן מה לאחר שעזב המשיב מסגרת
10 טיפולית, מרצונו החופשי, הבין כי על אף הכלים שרכש, מצבו הנפשי מחייב אותו לשוב
11 חזרה למסגרת. אולם כאשר פנה לחזור, נמסר לו כי אין מקום לאשפוז, ולכן עליו להמתין
12 עד אשר יתפנה עבורו מקום.
- 13 2. אין מחלוקת בין הצדדים, כי מאותה העת שנדחה, פנה המשיב לגורמים ציבוריים שונים
14 והליך על כך שאין הוא מקבל את הטיפול הנדרש לו. כמו כן, אין חולק כי בפרק זמן זה,
15 נאלצה המשטרה להגיע פעמים רבות לביתו של המשיב, בעקבות הודעות אשר קיבלה,
16 לפיהן בכוונתו של המשיב לשים קץ לחייו.
- 17 3. תביעה קודמת של המשיב, אשר התייחסה בפירוט לביקורים קודמים של המשטרה בביתו,
18 נמחקה בהסכמה. בין השאר נכללו בהליך הקודם מקרים בהם ליוו שוטרים את המשיב
19 לחדר המיון הפסיכיאטרי, מקרים בהם אין מחלוקת כי איים להתאבד, ואף מקרה בו
20 "עוכב" בהסכמתו (כדי שלא הוא יצטרך לשאת בעלות הבדיקה בחדר המיון). המחיקה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 31988-05-20 משטרת ישראל נ' א. ס

- 1 נעשתה לאחר שהמשיב הסכים כי טענתו נוגעת בעיקרה לאירוע קונקרטי מסוים, ולגבי
2 אירוע זה הגיש את ההליך דנן.
- 3 4. התביעה המחודשת, המשפט והערעור שלפנינו, נסובו על אירוע אשר התרחש ביום
4 18.06.2019. אין כמעט מחלוקת עובדתית על סדר האירועים לפני הגעת שוטרים לבית
5 המשיב ולאחר מכן. זאת, נוכח התיעוד המסודר ועדויות הצדדים.
- 6 5. כך, אין מחלוקת כי ביום זה, הגיע המשיב בשעות אחר הצהריים למרכז בריאות הנפש
7 בתקווה להתאשפז. אולם, בשל העומס, נאלץ להמתין זמן רב לקבלת מענה. בין השאר,
8 משום שהוכנס לבדיקה לפני המשיב אדם אחר, שמצבו נראה סוער ודחוף יותר. דבר זה
9 גרם למשיב להתפרץ לחדר הבדיקה, ורק לאחר הזעקת מאבטחים יצא. המשיב אז עזב את
10 חדר המיון על דעת עצמו, וזמן מה לאחר מכן התקשר שוב לחדר המיון, על מנת להביע
11 חוסר שביעות רצון. על פי תרשומת הרופא, במהלך השיחה הוצע למשיב לחזור לחדר המיון
12 על מנת לקבל טיפול רפואי. אולם המשיב בתגובה ביקש מן הרופא הבטחה, לפיה הוא
13 יאושפז במחלקה שבה הוא שהה לפני שעזב, אך נאמר לו כי לא יוחלט דבר על יסוד שיחת
14 טלפון, בטרם ייבדק. המשיב הביע כוונה להתלונן בפני הגורמים הרלוונטיים, וציין כי הוא
15 מתכוון לקחת ארבעה כדורי שינה על מנת להירדם ולישון. יודגש, כי רופא המיון לא
16 התרשם כי המשיב אובדני ומעוניין לפגוע בעצמו.
- 17 6. עוד אין חולק, כי כמה שעות לאחר מכן, התקבל דיווח במשטרה מטעם משרד ראש
18 הממשלה. נמסר למשטרה כי המשיב שוחח בטלפון עם נציגה במשרד, וכי מדבריו השתמע
19 לנציגה, שהוא מאיים לפגוע בעצמו ולהתאבד, אם לא יענו דרישותיו. בעקבות הדיווח
20 נשלחה ניידת הסיור לבית המשיב.
- 21 7. בבית המשיב, נגבתה ממנו הודעה "פתוחה", ללא אזהרה, בה מסר לשוטרים כי אין בכוונתו
22 לפגוע בעצמו. בשיחת השוטרים עם רופא המיון הוברר להם כי המשיב היה בחדר המיון
23 באותו יום, ועזב מבלי להבדק. הרופא לא אמר לשוטרים שעליהם להביא את המשיב
24 לבדיקה. השוטרים השאירו את המשיב לישון בחדרו. אולם, הקצין התורן, אשר לא נכח
25 בזירה, הורה לשוטרים למצוא אדם בגיר, אשר יקח על עצמו להשגיח על המשיב, ואם לא
26 יימצא כזה, יש לקחת את המשיב לבדיקה פסיכיאטרית. אביו של המשיב אשר חי עמו
27 בבית, סירב לקחת עליו אחריות. המשיב מצדו, סירב לבקשת השוטרים להתלוות עמו
28 לחדר המיון לבדיקה דחופה. משכך, הורה הקצין "לעכב" המשיב ולהביאו לבדיקה
29 פסיכיאטרית.
- 30 8. המשיב התלווה לשוטרים אל חדר המיון הפסיכיאטרי, כפי שהורו לו, למרות שהבהיר כי
31 הוא מתנגד לעיכוב. אולם, בחדר המיון ההמתנה ארכה זמן רב. אפילו בתום שלוש שעות
32 הקצובות בדיון "לעיכוב", המשיב טרם נבדק. בנסיבות אלה, החליט הקצין כי המשיב יועבר
33 לסטטוס של "עצור" והשוטרים ימתינו עמו בחדר המיון, עד אשר ייבדק. מהגיליון הרפואי
34 מיום האירוע עולה, כי בשעה 2:00 הגיע תורו של המשיב להיכנס לרופא, אך המשיב סירב

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

- 1 להיבדק. משכך, הבהיר הרופא במקום כי אין באפשרותו לבצע הבדיקה, והשאיר המשיב
2 לטיפול המשטרה, אשר שחררה את המשיב לביתו.
3
- 4 9. **המחלוקת** נוגעת לכמה פרטים עובדתיים ביחס להתפתחות האירועים באותו לילה. אולם,
5 עיקרה של המחלוקת נעוץ בשאלה האם העיכוב והמעצר שביצעה המבקשת, בוצעו כדין
6 וכהלכה? ואף אם לא בוצעו כדין, האם חרגה המשטרה מההתנהלות הסבירה של הרשות עד
7 כי קמה עילת תביעה בנזיקית, בדמות עוולת הרשלנות?
- 8 10. **המשיב טען**, כי לא התקיים חשש סביר אשר הצביע על כך כי הייתה לו כוונה אובדנית וכי
9 בכך סיכן את חייו. המשיב אף טען כי לא היה כל יסוד סביר לחשד כי הוא איים
10 בהתאבדות. המשיב הדגיש כי אף אם היה קיים חשש סביר כי הוא מתכוון ליטול את חייו,
11 לא היה בכך כדי להקים עילת מעצר. שכן, איום בהתאבדות, ואף ניסיון התאבדות, אינם
12 כלשעצמם עבירות פליליות. לפיכך, למבקשת לא הייתה סמכות לכפות עליו בדיקה
13 פסיכיאטרית בניגוד לרצונו, ללא הוראה מתאימה של הפסיכיאטר המחוזי, במסגרת
14 סמכויותיו. מכאן טענת המשיב כי לא היה כל בסיס כדין, לא לעיכוב ולא למעצר, ובהפעלת
15 סמכויות אלה פעלה המשטרה בחוסר סמכות וחוסר סבירות.
- 16 11. עוד טוען המשיב כי משום שהקצין התורן אשר נתן ההוראות כלל לא הובא למתן עדות,
17 חסר רכיב מרכזי בראיות המדינה. לפיכך, לשיטתו, לא ניתן לקבוע ממצאים לזכות
18 המבקשת בדבר שיקוליה, וכך לא ניתן לקבוע שיש בהתנהלות המשיב משום אשם תורם.
- 19 12. **מנגד, המבקשת טענה כי יש לדחות התביעה על הסף**. לטענתה, המשיב מאובחן כחולה
20 נפש, ועולה בבירור מפניותיו המתועדות, כי הוא אכן איים בהתאבדות בעבר וגם באירוע
21 זה. ממילא, היה חשש ממשי כי יסכן את חייו. המבקשת העלתה על נס את חובת המשטרה
22 לדאוג להצלת חיים, את פעולתה לסייע למשיב לקבל טיפול בעבר, ואת ניסיונה לסייע גם
23 בזו הפעם. זאת, תוך פגיעה מזערית ככל שניתן בזכויות של המשיב, אשר לא היה כבול
24 בשום שלב, ולא נעשה כלפיו שימוש בכוח, באשר נשמע להוראות השוטרים.
- 25 13. ביחס לשאלה אם היה חשד לביצוע עבירה, הודגש כי השאלה הרלוונטית היא שיקול הדעת
26 של השוטר בשטח, ולא הדיון בדיעבד בבית המשפט, בשאלה אם מעשה האיום היה עבירה
27 פלילית אם לאו. נטען, כי התביעה, שהוגשה נגד מי שבאו להציל את חייו של המשיב,
28 הוגשה בחוסר תום לב, ויש להניח כי אלמלא פעלה המשטרה, ואילו פגע המשיב בעצמו,
29 הייתה המדינה נתבעת על כך שלא עשתה יותר.
- 30 14. **בכתב ההגנה, טענה המבקשת במישור המשפטי כי לא התרשלה כלל בטיפול באירוע**.
31 מעבר לכך, טענה כי עומדת למדינה **חסינות** מכוח סעיף 3 וסעיף 6 לחוק הנזקים האזרחיים
32 (אחריות המדינה), תשי"ב - 1952 (להלן: **חוק הנזקים האזרחיים**). נטען כי סמכות המעצר
33 היתה כדין וכי היתה "הרשאה חוקית" לפעולות המשטרה, נוכח הסכנה לחיי אדם.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

1 בסיכומים, הסביר נציג המבקשת כי, בשים לב לסיכון, סמכות המעצר נובעת מסעיף
 2 23(א)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן: "חוק
 3 המעצרים"). הודגש כי, נוכח איומי ההתאבדות ועל רקע אירועי העבר, לא נכון היה להעריך
 4 כי הסכנה חלפה, אך משום שהמשיב טען בפני השוטרים כי אין לו כוונת התאבדות. זאת,
 5 באשר אין לשוטרים כלים להעריך את משקל ההצהרה.

6

7

פסק הדין בבית משפט קמא

8 15. בית משפט קמא קבע כי הן העיכוב והן המעצר בוצעו שלא כדין. זאת, לאחר שנקבע כי
 9 בהתבסס על חוק המעצרים לא הייתה למבקשת הסמכות לעצור ואף לעכב את המשיב.
 10 שכן, איום בהתאבדות אינה עבירה (כעולה מרע"פ 8765/15 צוברי בר נ' מדינת ישראל
 11 (17.1.18)). בהעדר יסוד סביר לחשד כי אדם עבר או עומד לבצע עבירה, לא התקיים התנאי
 12 הראשוני לעיכוב או מעצר, כאמור בסעיף 23(א) וסעיף 67 לחוק המעצרים, וממילא אין
 13 משמעות לחלופות המפורטות בהמשך סעיף 23, עליהן הסתמכה המדינה.

14 16. בית המשפט ביקר את החלטת המדינה לטעון במשפט לסמכות מעצר לפי סעיף 23(א)(4)
 15 לחוק המעצרים. זאת, כאשר דו"ח הפעולה מציין כי המעצר בוצע לפי סעיף 23(א)(5) לחוק
 16 זה. סעיף, המתייחס למעצר בגין חשד לביצוע עבירות אלימות חמורות או סמים, כאשר
 17 ברי שתנאים אלה לא התקיימו. נקבע, כי המדינה אינה יכולה להסתמך על עילות מעצר
 18 אחרות, שלא מצאה לנכון לסמוך עליהן בזמן אמת (על יסוד ע"א (ב"ש) 24714-03-19
 19 מדינת ישראל נ' מכלוף (10.6.19)).

20 17. כמו כן, בית המשפט דחה בתוקף את טענות המבקשת כי על המשיב היה להודות לה משום
 21 שפעלה להציל את חייו. נקבע, שכלל לא הוכח שהמשיב איים בהתאבדות, באשר תוכן
 22 שיחת הטלפון לא הוכח באופן ישיר. זאת, בניגוד לאירוע מיום 28.05.2020, בו המשיב איים
 23 בכתב להתאבד, וכתב זה שימש ראיה במשפט. מעבר לכך, השוטרים שהגיעו לביתו של
 24 המשיב, לא התרשמו כי המשיב מאיים בהתאבדות, ונטו להסתפק בהודעת המשיב השוללת
 25 זאת. הקצין התורן, שכלל לא נכח בזירה, הוא שהחליט אחרת, אך לא הובא לעדות. מעבר
 26 לכך, המשיב היה באתו יום בחדר המיון, ואילו היה הרופא שם מתרשם מקיומה של סכנה,
 27 היה מתמודד עמה בהתאם לסמכויותיו.

28 18. בית המשפט הדגיש כי אין בעצם הגעתה של המשטרה לביתו של המשיב מעשה פסול, שכן
 29 זוהי חובתה. אולם, קבע בית המשפט, כי כאשר סברה שהיה קיים סיכון ממשי המחייב
 30 בדיקה, היה עליה לפנות לפסיכיאטר המחוזי בהתאם לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991
 31 (להלן: "חוק טיפול בחולי נפש"), המסמיך את הפסיכיאטר להורות על בדיקה ואשפוז
 32 בכפייה. עוד הודגש, שחוק המעצרים לא בא להחליף את חוק טיפול בחולי נפש, אשר
 33 תכליתו להגן על כבודם של חולי הנפש וזכויותיהם. ומשכך, אילו סברה המשטרה שיש
 34 סיכון הנשקף מהמשיב, עליה היה לפנות לפסיכיאטר המחוזי שישקול אם להפעיל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

- 1 סמכויותיו. אולם, תחת זאת, בחרה "בפתרון הנוח ביותר שיש בו כדי לפגוע בכבודו של
2 התובע", כלשונו של בית המשפט.
- 3 19. בית המשפט הדגיש ההשפלה והפגיעה שנגרמה למשיב כתוצאה מן העיכוב והמעצר ומעצם
4 הבאתו של המשיב למרכז בריאות הנפש בליווי שוטרים. בית המשפט אף ציין שלא היה
5 מקום מקום לצפות מהאב "לחתום עליו", כאשר המשיב לא היה חשוד בכל עבירה "ואין
6 כל מקום לתנאי זה שנועד להשפיל ולא יותר".
- 7 20. נדחו טענות המדינה להגנה פורמאלית מפני תביעות בגין מעצרי שווא, נוכח הפסיקה לפיה
8 סמכות המעצר אינה מקנה חסינות למצבים בהם נעשה בה שימוש שלא כדין. נקבע על יסוד
9 פסיקה כי "כאשר המשטרה מפעילה סמכויות בצורה מופרזת, מתוך רשלנות, הנזק אינו
10 צריך ליפול על האזרח הבודד". נקבע כי בנסיבות העניין, לאחר שהקצין לא העיד, יש לקבוע
11 כי הוראתו היתה רשלנית, בניגוד לשוטרים שהפעילו שיקול דעת, ובניגוד למקרים
12 קודמים. כן נדחתה הטענה לאשם תורם, לאחר שלא הוכח כי היה איום בהתאבדות.
- 13 21. לפיכך, הורה בית המשפט לחייב המבקשת בסך 7,500 ₪, הלוקח בחשבון את עצם המעצר
14 שלא כדין, ואת משך הזמן בו היה המשיב עצור, כן חייב ב- 1,000 ₪ בגין הוצאות המשפט.
15
- 16 **טענות הצדדים**
- 17 22. **בבקשת רשות הערעור טוענת המבקשת**, כי פסק הדין מעלה שאלה עקרונית ומהותית על
18 אופן הפעלת שיקול הדעת על ידי שוטרים, מקום בו הם סבורים שקיים חשש מוחשי לחיי
19 אדם. לטענתה, יש מקום ליתן רשות לערעור של המדינה, המיוסד על "כללי הצדק הטבעי
20 והשכל הישר". לשיטת המבקשת, אפילו אם נמצא כי העיכוב או המעצר בוצעו שלא כדין,
21 ואף אם היה בפעולותיהם חריגה מנוהל, אין בכך כדי להביא למסקנה כי ההתנהלות רשלנית
22 עד כדי חריגה ממתחם הסבירות, וכדי להקים עילת תביעה בנוזיקין. זאת, בשים לב לכך
23 שפעולות המשטרה כוונו להצלת חייו של המשיב. המדינה חוששת כי הטלת אחריות
24 בנוזיקין בנסיבות כאלה, תביא ל"אפקט מצנן" בהתנהלות המשטרה במצבים דומים בעתיד.
- 25 23. בבקשתה, מצביעה המבקשת על הנתונים שהיה בהם כדי ללמד על קיומו של סיכון מוחשי
26 לחיי המשיב. בהם, התנהלותו של המבקש בעבר, תוכן השיחה עם משרד ראש הממשלה,
27 רצונו לקבל טיפול בבוקרו של יום ועזיבתו את המיון ללא בדיקה, ודבריו של המשיב
28 לשוטרים עצמם, שהיה בהם רמיזה לכוונה אובדנית, למרות ההכחשה. נטען כי ביקורת
29 בית המשפט על החלטות המשטרה היא בבחינת חכמה שבדיעבד.
- 30 24. טוענת המבקשת כי שגה בית המשפט שלא נתן משקל בהחלטתו לכך כי משטרת ישראל
31 אחראית על שלומו ובטחונו של הציבור, ומשכך הוענקה לה הסמכות בחוק להפעיל שיקול
32 דעת במקרים מורכבים, וכן הגנה או חסינות מפני הטלת אחריות בנוזיקין. זאת, הן מתוקף
33 סעיף 4א לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971, המקנה הסמכות להפעלת שיקול

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

- 1 דעת להפעלת כוח במצבים אלו; הן מתוקף סעיף 3 לחוק הנזקים האזרחיים (אחריות
2 המדינה), תשי"ב – 1952, המקנה הגנה על פעולה מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה
3 של הרשאה חוקית; והן מתוקף סעיף 44 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח
4 חדש], תשכ"ט-1969, הקובע שבאשר לעיכוב ומעצר, אין להטיל אחריות פלילית ואזרחית
5 על שוטרים אשר פעלו בתום לב. עוד טוענת המבקשת, כי שגה בית המשפט כאשר קבע
6 שהמבקשת אינה זכאית להגנה מפני תביעות בגין עוולת כליאת שווא, מתוקף סעיף 27(3)
7 פקודת הנזיקין [נוסח חדש], באשר פעולותיה נעשו בתום לב ולא בזדון.
- 8 25. המבקשת מוחה על קביעת בית המשפט כי השוטרים נקטו בפעולה אשר "נועדה" להשפיל
9 את המשיב, כאשר ביקשו מאדם מבוגר שישמור עליו, או כי נקטו במסלול "נוח" להם.
10 לטענתה פעלו השוטרים בתום לב, מתוך דאגה כנה לחייו ובריאותו של המשיב עצמו, כפי
11 שהודה המשיב עצמו בדיון. יתרה מכך, המשיב לא נאזק ולא נעשה כלפיו שום שימוש בכוח.
12 לשיטתה, דווקא האפשרות שיגיעו צוותים רפואיים לבית המשיב, לפי הוראת חירום של
13 הפסיכיאטר המחוזי, הייתה עלולה להשפילו לא פחות.
- 14 26. המבקשת הצביעה עוד על סתירה לכאורה בפסק הדין, כאשר נקבע מחד גיסא כי באירוע
15 דנן אסור היה להורות על עיכוב המשיב. אולם, מאידך גיסא, באירוע קודם "היה מקום"
16 להורות על עיכוב המשיב. זאת, כאשר הדבר נעשה בהסכמה, ונועד להביא לכך שהמדינה
17 תשא בתשלום על הבדיקה הפסיכיאטרית. וזאת, למרות שלפי פסק הדין גם באותו מקרה
18 לא התקיימה עילת עיכוב פורמאלית.
- 19 27. **המשיב בתגובה לבקשה**, שהוגשה על ידי באות כוחו, ביקש לדחות הבקשה למתן רשות
20 ערעור. אוזכרה הפסיקה המצמצמת את מתן רשות הערעור על בית המשפט לתביעות
21 קטנות למקרים חריגים בלבד. הודגש, כי בקשת המדינה היא להתערב בממצאים
22 עובדתיים, ונטען שאין מקום לכך ואף אין שגיאה משפטית בפסיקת בית משפט קמא. עוד
23 נטען, כי פסק הדין מיוסד על פסיקה עקבית, ולפיכך אין בעניין כל חידוש או השלכות רוחב.
24 28. המשיב מצביע על כך שהמבקשת מניחה הנחות עובדתיות, בניגוד לממצאי בית המשפט
25 לתביעות קטנות. כך לדוגמה, המבקשת ממקדת טענותיה בטענה כי היו אינדיקציות לכך
26 כי למשיב היו כוונות אובדניות, למרות שבית משפט קמא קבע בבירור כי לא היו
27 אינדיקציות בזמן אמת אשר העידו על כוונות אובדניות של המשיב. שכן, נקבע כי איום
28 ההתאבדות בשיחת הטלפון לא הוכח כנדרש, וכי לא השוטרים ולא הרופא התורן התרשמו
29 כי המשיב הוא בעל כוונות אובדניות.
- 30 29. התבקש לדחות את טענת המבקשת לפיה בית משפט קמא מצא רשלנות בעצם ביצוע
31 המעצר שלא כדיון. נטען, שבית משפט קמא מצא רשלנות במעשי המשטרה, לא רק על יסוד
32 העיכוב והמעצר הבלתי חוקיים, אלא גם משום שלא נמצא יסוד לחשש כי המשיב אובדני;
33 משום שהחלטה של הקצין התקבלה מבלי שהיה נוכח ולמרות התרשמות השוטרים

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

1 בשטח שהמשיב אינו אובדני; ומשום שהיה מסלול חוקי אחר לטיפול באובדנות - באמצעות
2 סמכויות הפסיכיאטר המחוזי.
3 30. לעניין הטענות המשפטיות בדבר סמכות, הגנה בדין או חסינות ההחלטות של המשטרה,
4 הודגש שבית המשפט שלל באופן עקרוני קיומה של חסינות, על יסוד הפסיקה. לגופן של
5 הטענות, נטען כי הטענה לקיומה של חסינות לפי סעיף 44 לפקודת סדר הדין הפלילי כלל
6 לא נטענה בבית משפט קמא, והעלאתה בערכאה זו מהווה הרחבת חזית; הטענה להגנה
7 מכוח סעיף 3 לחוק הנזקים האזרחיים (אחריות המדינה) נזנחה בסיכומים וממילא אינה
8 חלה על רשלנות; הטענה לסמכות לפעול כפי שפעלה המשטרה, מכוח סעיף 4 לפקודת
9 המשטרה, כלל לא נטענה בשום שלב, עד הבקשה למתן רשות ערעור. כן נטען כי לפי
10 הפסיקה (כפי שהודגש בטיעון המשלים) אין בסמכויות הכלליות בפקודת המשטרה כדי
11 להקים סמכות לפגוע בזכויות יסוד.

דין והכרעה

12
13
14 31. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור ובתגובה, נמצא שיש ממש בחלק מטענות המבקשת ואלה
15 מצריכים אמירה מסתייגת מחלקים חשובים בפסק הדין. אולם, אין שגיאה בקביעה
16 המרכזית בפסק הדין, לפיה ההחלטות בדבר עיכוב ומעצר נעשו ללא סמכות ובניגוד לדין.
17 החלטת המעצר חרגה מכללי יסוד בסיסיים, שאמורים להיות ידועים היטב לקצין
18 המשטרה שהחליט על כך. אף בהנחה שלא כל פעולה שגויה של הרשות מהווה רשלנות,
19 ואפילו לא כל פעולה הפוגעת בזכות יסוד שלא כדין מקימה בהכרח עילת תביעה בנוזיקין,
20 יש לומר שפעולות המשטרה במקרה דנן עברו בעליל את הגבול, מהוות עוולה, ומצדיקות
21 פיצוי. הנקודה המרכזית היא שאף אם יש מקום לחלוק על הערכת בית המשפט את נסיבות
22 הרקע והתנהלות המשטרה בשלבים שונים, ההחלטה בדבר העברת המשיב לסטטוס של
23 "עצור" הייתה שגויה בעליל, ומשליכה על הערכת השגיאות הקודמות שנעשו.

24 32. נוכח האמור, החלטתי לקבל את הבקשה למתן רשות ערעור, לראות את כתב הבקשה
25 ככתב ערעור (לפי תקנה 16 (ב) לתקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין), תשל"ז – 1976
26 (להלן: תקנות השיפוט)) ולדון בערעור על יסוד טיעוני הצדדים בכתב, בהתאם לסמכותי
27 לפי תקנה 138(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט – 2018, בשילוב תקנה 16(ג)
28 לתקנות השיפוט. אולם, יאמר מיד, כי בסופו של יום, אף לאחר הסתייגות מחלק
29 מההנמקה בפסק הדין של בית משפט קמא, מצאתי שדין הערעור להידחות לגופו. למען
30 נוחות הקריאה, אמשיך לכנות את המדינה, המערערת, בכינוי "המבקשת".

הסיכון האובדני

31
32
33 33. אני מסכים עם בית משפט קמא כי שיקול הדעת של המשטרה צריך להבחן לפי הנתונים
34 בזמן אמת, ואין במידע שהגיע מאוחר יותר כדי להשליך על הערכת שיקול דעתה באותו

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 31988-05-20 משטרת ישראל נ' א. ס

- 1 לילה. אולם, מכוח הגיון זה עצמו, בהקשר להערכת פעולות המשטרה, **אין בידי להסכים**
2 **עם בית המשפט כי יש חשיבות לעובדה שתוכן השיחה של המשיב עם משרד ראש**
3 **הממשלה לא הוכח ישירות.** אם כי, צדק בית המשפט בקביעתו, כי בהעדר ראיה ישירה
4 לעניין תוכן השיחה, לא הוכחה טענת האשם התורם.
- 5 34. המידע שעמד לפני המשטרה בזמן אמת, הוא המידע הגולמי כפי שנרשם במערכת "שירת
6 הסירנה", היינו "מדווח/ת על חשש להתאבדות – איום בהתאבדות במשרד ראש הממשלה"
7 וכי מדובר במי שאף עשה זאת בעבר. יוזכר, כי המשיב בעדותו בבית משפט קמא לא שלל
8 את הטענה באופן חד משמעי, שכן זכר רק חלקית את השיחה. המשיב אף אישר שאמר
9 שאולי ייקח מינון לא נכון של כדורים וייגרם לו נזק, אף כי לטענתו לא התכוון לאיים
10 בהתאבדות. לו איום בהתאבדות הייתה עבירה, ולו היה המשיב נחקר על כך, צריך היה
11 לצפות כי בשלב החקירה, וממילא במשפט, יאותרו הראיות ויבחן אם איים או לא איים.
12 אולם, לצורך ההליך האזרחי, ה**דן בפעולות השוטרים ולא בפעולות המשיב, החשוב הוא**
13 **שמי ששוחח עם המשיב מטעם משרד ראש הממשלה התרשם שיש סיכון אובדני וראה**
14 **לנכון להזעיק משטרה, וזה היה הנתון לפני השוטרים בזמן ההגעה לדירה.**
- 15 35. על רקע האמור, אין בידי לקבל את קביעת בית משפט קמא, לפיה החשש להתאבדות פג
16 לגמרי, בעצם העובדה שהמשיב שלל כוונה אובדנית בפני השוטרים. **שיחת טלפון הבאה**
17 **מתוך מצוקה קשה, יכולה בהחלט להקים חשש כבד בלב של שוטר או קצין משטרה, ואין**
18 **הוא חייב להאמין להכחשת כוונה אובדנית, אך משום שהיא נאמרה.** זאת, במיוחד על
19 רקע העובדה שמדובר במי שאיים כאמור בעבר, ואף אושפז בעבר על רקע קשייו. על רקע
20 זה, אך טבעי הוא שהקצין, ששלט על האירוע מרחוק, חיפש דרך לוודא שהמשיב יישאר
21 בחיים עד אשר ייבדק בבדיקה פסיכיאטרית.
- 22 36. עוד יש לציין שאין בידי להסכים לדרך הניתוח של בית המשפט שראה את לב העניין
23 בשאלה אם המשיב **איים להתאבד.** הרי, כפי שציין בית המשפט בצדק, נוכח הלכת צוברי
24 בר, אין האיום בהתאבדות מהווה עבירה (אף כי נראה מעדות השוטרת כי לא הייתה מודעת
25 לפסיקה זו). כפי שעלה בבירור מעדויות השוטרים והדו"חות, השוטרים כלל לא התעניינו
26 בשאלה אם המשיב ביצע עבירה פלילית (כגון, אם יש בשיחות הטלפון החוזרות עם איומי
27 התאבדות משום הטרדה לפי סעיף 30 לחוק התקשורת). כפי הנראה, אף אם סברו בטעות
28 שיש באיום ההתאבדות עבירה, לא ראו בעבירה בדל של עניין לציבור, לצורך אכיפת הדין.
29 הנקודה שבאמת ה**טרידה את השוטרים הייתה החשש שמא הוא מתכוון להתאבד בפועל**
30 **באותו לילה, והדאגה להביאו לבדיקה פסיכיאטרית כדי לשלול זאת.**
- 31 37. המשיב כלל לא הוזהר כדיון, והוא לא נחקר כחשוד בעת גביית ההודעה. לכן, ניכר כי
32 הרישום הפורמאלי, לפיו המשיב עוכב ונעצר בעבירת "איומים" לאחר "איום בהתאבדות",
33 אינה אלא כסות פורמאלית ופיקטיבית, לניסיון להביאו לבדיקה פסיכיאטרית בכפייה.
34 יובהר מיד, כי רישום של חשד לעבירה כאמתלה לפעולה אחרת הוא מעשה פסול, ועל כך

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

1 ידובר בהמשך. אולם, רישום זה אינו משקף פעולה אכיפתית, ולא זה היה היסוד לעיכוב
2 ולמעצר.

3

4

הערכיות בפעולת המשטרה

5 38. על רקע האמור, תמהתי על בית משפט קמא, אשר קבע כי הרצון למצוא אדם בגיר שייקח
6 אחריות על המשיב "נועד להשפיל ולא יותר". זו אמירה חריפה ביותר, שנאמרה כלפי אנשי
7 משטרה, ששם המלא מופיע בפסק הדין. כך, קבע בית המשפט כעובדה, שתירשם לדיראון
8 עולם במאגרי המשפטיים, שאנשי משטרה מסוימים, שפעלו במסגרת תפקידם, עשו מעשה
9 ש"נועד" להשפיל חולה נפש.

10 39. אמירה ביקורתית דומה, אף כי קצת פחות חמורה, וגם היא לא הכרחית, מצאתי בקביעה
11 על הגורם המתלונן והמשטרה לפיה "כולם בחרו בפתרון הנוח", במקום לפעול לפי
12 ההליכים בחוק טיפול בחולי נפש. קשה לי להאמין שהיה "נוח" לשוטרים לקחת את המשיב
13 לחדר המיון, ולהמתין עמו שעות. קשה להאמין שקצין תורן בקלות יוותר, למשך שעות, על
14 צוות מתוך כוח העבודה המצומצם העומד לרשותו במשמרת הלילה. יש לשער, שהיה לו
15 הרבה יותר "נוח" דווקא "לגלגל" האחריות לרשויות הפסיכיאטריות, ולשלוח הצוות
16 למשימות אחרות.

17 40. אסתייג בכל תוקף מאמירות אלה של בית משפט קמא. לטעמי, יש להשתדל להימנע
18 מלקבוע ממצאים שליליים ביחס לכל אדם, ובוודאי ביחס לעובדי ציבור, ללא ראיה ישירה
19 המצדיקה זאת. למעשה, ספק אם ראוי לעשות כן בכלל, כאשר אין מדובר בצד להליך, ואין
20 מדובר בעובדה שקביעתה הכרחית להכרעה במחלוקת (השוו בג"ץ 188/96 צירינסקי נ' סגן
21 נשיא בית משפט השלום בחדרה פ"ד (נב3) 721 (1998)). ויאמר, למען הסר ספק, שמעיון
22 בפרוטוקול בית המשפט ובמוצגים שהוגשו, לא מצאתי רמז לכוונות זדון של מי
23 מהמעורבים. אמנם, הקצין והשוטרים הפעילו סמכות שלא הייתה נתונה להם, בניגוד
24 לרצון המשיב, תוך גרימת ההשפלה המתחייבת מכך, שלא כדין. אולם, לא מצאתי
25 אינדיקציה המצדיקה הטלת ספק בחזקה, שכל פעולות המשטרה נעשו מתוך דאגה, כנה
26 ואמתית, לחיי המשיב. לכן, לטעמי, לא נכון היה להשתמש בביטויים חריפים המתאימים
27 לאלימות משטרתית, כאשר במישור הערכי השגיאה דומה יותר לרשלנות רפואית.

28

29

רשלנות ואי חוקיות

30 41. יחד עם זאת, למרות ההסתייגויות מחלק ממסקנות בית המשפט, יש להדגיש שוב שבית
31 המשפט לא שגה בנקודה המרכזית, כאמור. לא מצאתי ממש בטענות המדינה לפיהן
32 העיכוב, וכל שכן המעצר, היו חוקיים. לא מצאתי שגיאה בממצא של בית המשפט, לפיו
33 אי החוקיות הגיעה במקרה זה לרשלנות של ממש, המחייבת פיצוי.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

42. המדינה לא ביקשה מפורשות לערער על קביעת בית המשפט, לפיה לא הייתה סמכות מעצר או עיכוב בנסיבות העניין, מכוח חוק המעצרים עצמו. בצדק קבע בית משפט קמא כי תנאי מוקדם לקיומה של סמכות זו, בין לפי סעיף 23 ובין לפי סעיף 67, הוא כי יש יסוד סביר לחשד כי המעוכב או העצור, ביצע או עומד לבצע, עבירה. הטענה שנטענה בבית משפט קמא, לפיה יש סמכות ישירה אף ללא חשד כאמור, מכוח סעיף 23(א)(4) לחוק, לא צריכה הייתה להטען על ידי נציגי הפרקליטות.
43. אגב יאמר, שאין בידי להסכים עם נימוק אחר של בית משפט קמא לדחיית טענת המדינה. בית המשפט דחה את הטענה גם משום שבדו"ח המעצר נרשמה עילת מעצר אחרת, לפי סעיף 23(א)(5) לחוק המעצרים, ולא כפי שנטען במשפט. בית המשפט סבר שאין המדינה יכולה לשנות דעתה בדיעבד לגבי עילת המעצר, ולהסתמך בעת המשפט על סעיף אחר ממה שנרשם ביום האירוע. לדעתי, רישום שגוי של עילת המעצר בזמן אמת, אינו שולל כשלעצמו את חוקיות המעצר במבט בדיעבד. זאת, אם הייתה גם עילה ראויה, אשר לא נרשמה מחמת טעות משפטית או עובדתית, ובלבד שהרעיון הבסיסי בדבר טיב החשד בא לידי ביטוי בדו"חות המעצר. אין בכך "שינוי חזיתי", ובלבד שבכתבי בית דין, הנכתבים בדיעבד, ולאחר שיקול מעמיק יותר, העניין הובהר.
44. **הפגם המהותי הוא, שבדאגתה הרבה לשלומו של המשיב, נקטה המשטרה בהליך עיכוב ומעצר שהיו למעשה פיקטיביים.** כאמור, המשיב לא נחשד באופן אמתי בעבירה, שהרי לא הוזהר בעת גביית הודעתו. דרך זו, של נקיטה בהליך פיקטיבי, פגומה לעצמה. זאת, אפילו אם לא נפגעו זכויות המשיב. בכך, אני נאלץ לחלוק על עוד הערת אגב של בית משפט קמא, שלא מצא פגם בכך שבאירוע קודם המשיב עוכב בהסכמתו, כדי להביא לכך שלא יצטרך לשלם על הבדיקה הפסיכיאטרית. התערבות זו בשאלת המימון, על ידי נקיטה בהליך פיקטיבי מהתחום הפלילי, בהסכמת המשיב אך לא בהסכמת החשב הרלוונטי הממונה על גביית אותו תשלום, הייתה פסולה גם כן.
45. **אין ממש בטענות המדינה לחסינות או הגנה מכוח הסעיפים השונים שהוצעו, ואצטרף למסקנת בית משפט קמא, שדחה טענות אלה.** בהקשר זה, חשוב להבהיר את טיבה של הרשלנות וחוסר הסבירות בהתנהלות המשטרה. בצדק הדגיש בית משפט קמא את אי העמידה בתנאי הבסיסי ביותר לצורך עיכוב או מעצר - קיומו של חשד לעבירה. לא זו בלבד שהחשד הפורמאלי שנרשם, האיום בהתאבדות, היה חסר ממשות נוכח הלכת צוברי בר, הוא למעשה נרשם באופן פיקטיבי, באשר מטרת כל ההליך כולו לא הייתה כלל לאכיפה פלילית, אלא כפיית בדיקה פסיכיאטרית.
46. ודוק, אין מדובר באירוע "חם" בו נתפס אדם שהוא בעליל במצב פסיכוטי סוער, המבצע באופן פיזי מעשים מסוכנים, המצריכים שימוש בכוח באופן מיידי, כדי להגן על אחרים או על האדם עצמו. במצב כזה, המחייב תגובה מיידית לאלימות סוערת או ניסיון התאבדות בפועל, המסתיים בחדר המיון הפסיכיאטרי, אפשר בהחלט שתחול ההגנה האמורה בסעיף

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

- 1 (3)27 לפקודת הנזיקין (וגם מצב כזה טעון עיון בפרטים, ועלול להיחשב בתנאים מסוימים
2 כשלילת חירות שלא כדין, השוו רע"א 5277/01 פלונית נ' היועמ"ש (17.7.01)). כאשר שוטר
3 או קצין נאלץ לקבל החלטה בזמן אמת ממש, מחמת סכנה מוחשית, תוך שניות או דקות,
4 והוא פועל כמיטב הבנתו, ייתכן בהחלט שהחלטות עובדתיות ומשפטיות שגויות לא
5 תחשבנה לרשלנות, אף אם היה בהן פגיעה משמעותית בזכויות יסוד.
- 6 47. אולם, המחוקק קבע שהדרך להתמודד עם הסיכונים השונים, הנשקפים לעיתים מחלק
7 ממתמודדי הנפש, תעשה במסלול הקבוע בחוק טיפול בחולי נפש, עם המנגנונים והאיזונים
8 הקבועים בו. מציאות בה נדרשת בדיקה דחופה קיבלה התייחסות קונקרטי של המחוקק,
9 בסעיף 6 לחוק זה. בענייננו מדובר במצב בו, גם אם היה חשש לאובדנות בעת ההגעה לדירה,
10 החשש הופג חלקית, לפחות זמנית, כל עוד השוטרים עדיין נוכחים במקום. בשלב זה, היה
11 זמן והייתה אפשרות להימלך. השוטרים ביקשו הנחיות מהקצין התורן מספר פעמים, על
12 פני שעות. אולם ההנחיות שקיבלו לא עלו בקנה אחד עם חוק טיפול בחולי נפש. אפילו
13 בהנחה שהקצין לא ידע על הסמכויות האזרחיות של הפסיכיאטר המחוזי, היה גם לו זמן
14 להימלך, בין בפסיכיאטר המחוזי ובין ביעוץ המשפטי של המשטרה עצמה. חזקה שהיה
15 מובהר לו כי החלטותיו אינן כדין. לכן, נוכח הפגיעה בזכויות יסוד שלא בהליך תקין וראוי,
16 **הנטל לשכנע כי החלטות אלו לא עברו את גבול הרשלנות, למרות אי החוקיות, הוא כבד.**
17 **הקצין לא הובא להעיד, וצדק בית המשפט בקביעתו כי בהעדר עדות ישירה של הקצין,**
18 **המסבירה את החלטותיו, יש לראותן כבלתי סבירות ורשלניות.**
- 19 48. קיומה של רשלנות זו גם שוללת את תחולתה של ההגנה האמורה בסעיף 3 לחוק הנזקים
20 האזרחיים, הקובע במפורש כי המדינה אחראית "על רשלנות שבמעשה". כך, שאין צורך
21 להידרש לשאלה אם טענה זו נזנחה בסיכומים כטענת המשיב, אם לאו. עוד יוער כי ספק
22 אם התקיימה כאן "אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית", כדרישת סעיף
23 3 לחוק זה. אמנם, פעולת המשטרה בוודאי לא הייתה זדונית, וכוונה בתום לב להציל את
24 חיי המשיב. אולם, קשה לראות "אמונה סבירה" בקיומה של הרשאה חוקית לבצע עיכוב,
25 וכל שכן מעצר בנסיבות העניין. זאת, באשר ממכלול נסיבות העניין ניכר שלא היה כאן
26 הליך של אכיפה פלילית, שהופעל בכנות ככזה.
- 27 49. כך לדוגמה, מבחינה גיאוגרפית, סמכות העיכוב לפי סעיף 67 היא או "במקום" או "להלוות
28 עמו לתחנת המשטרה". העיכוב שנועד לקחת את המעוכב למקום אחר, כדי לבצע פעולה
29 שאינה קשורה כלל לחקירה פלילית, אינה נכנסת למסגרת זו. אמנם, סעיף 25(ב)(1) לחוק
30 המעצרים מאפשר "להביא את העצור למקום אחר כדי שהעצור יקבל שם טיפול רפואי
31 שהוא נזקק לו באופן דחוף", אך הכלל הוא הבאתו לתחנה, ומשחלפה המניעה לכך, יש
32 להביא העצור לתחנה "ללא דיחוי" (סעיף 25(ג) לחוק המעצרים). דבר שלא נעשה כאן,
33 ומראש לא הייתה כל כוונה לעשותו. אלא, כאמור, לא מדובר באופן אמתי במעצר או עיכוב
34 פליליים, אלא בהליך פלילי פיקטיבי שנועד להשיג מטרה אחרת, שאינה בבחינת "סמכויות

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

1 אכיפה – מעצרים". המטרה האחרת ראויה וחשובה, ובסמכות המשטרה לפעול למענה
2 בדרך כלל, מטרת ההגנה על חיי אדם. אולם, אין המשטרה רשאית לפגוע בזכויות יסוד על
3 ידי שימוש בכלי משפטי שנועד על ידי המחוקק למטרה אחרת, כאשר המחוקק ייעד כלי
4 מתאים אחר, באמצעות גורם אחר.
5 50. יש לדחות גם את הטענה כי הסמכות הכללית להפעיל כוח כדי להגן על חיי אדם, הנובעת
6 מסעיף 4 לפקודת המשטרה, יכולה להצדיק את התנהלות המשטרה במקרה זה. ראשית,
7 בצדק טענו באות כוח המשיב כי לא בא זכרה של טענה זו בערכאת הדיון, ואין מקום
8 להעלותה כעת. בצדק טענו עוד בתגובה המשלימה, כי על פי הפסיקה אחראית המדינה
9 בניזיקין בגין מעצרי שווא, אם אלה נעשו ברשלנות, כאשר שיקולי מדיניות, לרבות החשש
10 מ"אפקט הצינון" משפיעות על אופן הערכת פעולות המשטרה (ע"א 380/06 עזבון המנוח
11 חגי יוסף ז"ל נ' מדינת ישראל (21.3.11)). מעיון ראשוני, גם קשה לקבל הטענה לפיה
12 סמכות כללית, כפי שהיא מנוסחת בסעיף 4 לפקודת המשטרה, יכולה להצדיק פעולה
13 קונקרטיית הפוגעת בזכות יסוד (עיכוב או מעצר), שנעשתה שלא לפי הכללים שנקבעו
14 לאותה פעולה, במיוחד בהתקיים מנגנון הקבוע בחוק, שנועד להתמודד עם הסכנה שאותה
15 ביקשו לקדם (חוק טיפול בחולי נפש). הדבר נכון במיוחד ביחס למעצר, המאוזכר באופן
16 מפורש בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בהקשר זה, ההיקש שמבקשות באות כוח המבקש
17 ללמוד מבג"ץ 5887/17 ג'בארין נ' משטרת ישראל (25.7.17) מסתבר, עם כל השוני בין
18 המצבים. מכל מקום, משלא הועלתה הטענה בערכאת הדיון, אין מקום לנטוע בה מסמרות
19 במסגרת זו.
20 51. הטענה לקיומה של הגנה לפי סעיף 44 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) לא עלתה
21 בערכאה הראשונה כלל, ולא בכתב ההגנה בפרט, ולפיכך לא נכון להידרש אליה כאן. דרך
22 אגב יאמר כי, על פני הדברים, נוסח הסעיף מקים הגנה לשוטר שפעל בתום לב, אך קשה
23 לקרוא לתוכה הגנה למשטרה שפעלה ברשלנות.

אפקט מצנן

24
25
26 52. נתתי דעתי לטענה חמורה זו של המבקשת. הטענה נכונה, ויש מקום לחשש כי פסיקה
27 הנובעת מהנמקה משפטית, המתייחסת באופן פורמאלי למקומה של הסמכות, והנוגדת את
28 האינטואיציה הערכית האנושית, עלולה להביא לספקות בדבר הסמכות לפעול גם מקום
29 שהיא קיימת, וגם במצבים בהם נכון לפעול, וראוי לעשות כן לפי דין.
30 53. אולם, מאידך גיסא, סבורני שנכון ליצור אפקט מצנן ביחס להפעלת סמכות העיכוב
31 והמעצר. הרצון להציל חיי אדם הוא טבעי וטוב. אולם פעולות ההודעה על עיכוב, וההכרזה
32 על מעצר, אינן פעולות אינטואיטיביות, הן יצירות החוק. ההחלטה לעצור אדם שאינו חשוד
33 בעבירה באופן אמתי, ואין כוונה להביאו לחקירה פלילית, נוגדת מושכלות יסוד. העיכוב
34 והמעצר הם לחם חוקם של השוטרים, ויש להיזהר שלא תהיה "אצבע קלה על ההדק" בעת

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

1 השימוש בסמכות משמעותית זו, הנתונה ביד שליחי הרשות. החלטת המעצר, ללא חשד
2 פלילי אמתי, צריכה הייתה להדליק נורה אדומה בוהקת בהקשר לשאלת הסמכות, אך היא
3 לא נדלקה. מסתבר, אם כן, שראוי ונכון ליצור אפקט מצנן.
4

סיכום

5
6 54. אמנם, יש ממש בחלק מטענות המבקשת, ונראה שבית המשפט שגה בחלק מהנמקותיו
7 ומסקנותיו. משום כך ניתנה רשות הערעור. אולם, בסופו של יום, לאחר עיון, מתברר
8 שהנמקתו העיקרית של בית משפט קמא נכונה, ודי בה כדי לדחות את הערעור לגופו.
9 55. יש לקבוע כי הראיות מלמדות כי המשטרה העריכה בכנות כי המשיב עלול להתאבד. החשש
10 של המשטרה, שלא ניתן לסמוך על טענתו לפני השוטרים שאין לו כוונה כזו, לא היה מופרך.
11 בניגוד למסקנת בית המשפט, הראיות מלמדות גם שמניעי המשטרה היו ראויים וטובים,
12 אף אם שגתה ביחס לסמכויותיה. יש לקבוע שרק דאגה כנה לחיי המשיב הביאה את אנשי
13 המשטרה לקחת את המשיב לבדיקה, אף בניגוד לרצונו, ולהישאר עמו שם, עד אשר
14 הסמכות הפסיכיאטרית המתאימה החליטה שאין מה לעשות, נוכח סירוב המשיב להיבדק.
15 56. אולם, פעולות המשטרה חרגו באופן בולט ומשמעותי מסמכויותיה, ובכך התרשלה. המשיב
16 לא רצה ללכת לבדיקה פסיכיאטרית. אמנם הוא לא התנגד פיזית, אך הוא התריע כי מדובר
17 בהליך לא חוקי. המשטרה החליטה, למעשה, לכפות על המשיב בדיקה פסיכיאטרית
18 דחופה, בניגוד לרצונו. זאת, כאשר המחוקק הסמיך אך ורק את הפסיכיאטר המחוזי
19 להורות על בדיקה דחופה בכפייה, במסגרת סעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש.
20 57. כך, הדאגה הכנה לשלומו של המשיב הביאה את המשטרה לנקוט בפעולות אסורות, שפגעו
21 בחופש התנועה של המשיב ואף בכבודו. זאת, תוך שימוש פיקטיבי בהליכי עיכוב ומעצר,
22 כאשר לא זו בלבד שלא היה חשד לכל עבירה (באשר העבירה שנרשמה – איום בהתאבדות
23 – כלל אינה עבירה), אלא שביצועה של עבירה פלילית לא היה בכלל המניע להליך. שכן
24 ההליך לא כוון לחקירה פלילית שהיא בסמכות המשטרה, אלא לכפיית הבדיקה שאינה
25 בסמכותה, כאמור.
26 58. המצוקה הערכית של המשטרה אל מול מתמודד נפש הנראה כמסכן את עצמו – מובנת
27 עד מאוד. ייתכן שיש מקום שהמחוקק ישקול אפשרות להוסיף כלים להתמודדות עם
28 מצבים מורכבים ונפוצים אלה, וייתכן שהפתרון הנוכחי הוא המתאים ביותר. מכל מקום,
29 נכון להיום, הכרעת המחוקק היא שהסמכות נתונה במקום אחד בלבד, אצל הפסיכיאטר
30 המחוזי. החלטת הקצין "לקחת את החוק לידיים", תוך שימוש פיקטיבי בסמכויות
31 העיכוב והמעצר, אף אם נעשתה ממניעים טהורים וחיוביים, היא החלטה פסולה.
32 פורמאלית - המשיב עוכב ונעצר שלא כדין. בפועל - המשיב הוצא מביתו למשך שעות
33 ונלקח לבדיקה פסיכיאטרית בניגוד לרצונו, ללא סמכות. בדרך רשלנית, אף אם רצופה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

רת"ק 20-05-31988 משטרת ישראל נ' א. ס

1 בכוונות טובות, פגעה המשטרה בכבוד המשיב ובחירותו, וצדק בית משפט קמא שהורה
2 על פיצוי הולם.
3 59. לכן, למרות שנמצאו כמה שגיאות פסק הדין, אין שגיאה בהנמקה המרכזית בפסק הדין,
4 ואין שגיאה בתוצאה.

5
6 נוכח כל האמור, הערעור נדחה.
7 המבקשת תשא בהוצאות המשיב בסך 4000 ₪.
8 המזכירות תשלח עותק פסק הדין לבאי כוח הצדדים.

9
10 ניתן היום, ז' תמוז תשפ"א, 17 יוני 2021, בהעדר הצדדים.
11

אלון אינפלד, שופט

12
13

